

Programma 1 Bestuur en veiligheid

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Samen werken aan een toekomstbestendig openbaar bestuur in Brabant. Zodat inwoners kunnen vertrouwen op hun overheid.

We werken aan goed en integer openbaar bestuur, omdat dit noodzakelijk is voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat. Opgaven worden steeds complexer en dat vraagt om een daadkrachtig bestuur dat in staat is om problemen op te lossen. Er komen grote veranderingen op de samenleving af op het gebied van onder meer digitalisering, klimaat, energie, economie en arbeidsmarkt. Daarom is een aanpak nodig die aansluit bij de eisen van deze tijd: betrokken, betrouwbaar, effectief, integer en waar nodig opererend als één overheid. Zelfs in een welvarend land als Nederland staan de betrouwbaarheid en de legitimiteit van de overheid onder druk, mede door de alsmaar toenemende (zware) criminaliteit en de vermenging van de onder- en bovenwereld. Daarom geven we onverminderd uitvoering aan de bestuursopdracht “veilig en weerbaar Brabant”. Als we daarbij de diverse (landelijke) incidenten in ogenschouw nemen die een directe aanval zijn op de democratische rechtsstaat, dan is duidelijk dat een gezamenlijke inzet van de overheid langjarig moet zijn. Landelijk wordt daarbij al gesproken over een termijn van minimaal tien jaar, wat mogelijk al iets zegt over een vervolg van de provinciale bijdrage aan de aanpak van ondermijning in Noord-Brabant na 2023.

We hebben een kwalitatief goed bestuurlijk netwerk nodig, dat effectief samenwerkt met burgers en triple-helix partners. Hoe en hoeveel we als overheden samenwerken, bepaalt voor een belangrijk deel hoe inwoners de doelmatigheid en de kwaliteit van het overheidsbeleid ervaren. Het is daarbij belangrijk om inwoners te betrekken bij besluitvorming. In 2023 stellen we het beleidskader voor een Toekomstbesteding bestuur op. Deze bevat ook een visie op de regionale samenwerking.

Brede welvaart voor alle Brabanders. Dat is ons streven. In essentie gaat het daarbij om het welzijn en welbevinden van de Brabantse inwoners in relatie tot de omgeving waarin zij leven. Een Brabant waar mensen willen zijn en willen komen, waar het fijn is om te wonen en te leven en waar iedereen profiteert van de goed draaiende economie. In het Addendum op Bestuursakkoord 2020-2023 ‘Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant’ is vastgelegd om brede welvaart voor alle Brabanders te verstevigen. We willen de vooruitgang van Brabant niet alleen afmeten aan economische groei, maar bovenal aan vorderingen op welzijn van onze inwoners, balans in de natuur en inclusieve economie. Het is daarbij van belang om onze opgaven in onderlinge samenhang en steeds vanuit een breder perspectief aan te vliegen met als doel de brede welvaart voor Brabanders te verstevigen. Brede Welvaart, waaronder onder meer gezondheid onder valt, is een samenbindend thema dat door alle dossiers heen loopt, en invulling moet krijgen via alle beleidsthema’s.

Als provinciale organisatie bieden we ook adequate ondersteuning aan de eigen bestuursorganen.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van bestuurlijke en maatschappelijke weerbaarheid en integriteit

Omschrijving (toelichting)

Steeds vaker zorgt de georganiseerde misdaad voor ondermijning van het gezag van de overheid en onze samenleving. Een succesvolle aanpak van deze ontwikkeling vraagt om een weerbare en integere overheid, maar ook om een weerbare samenleving. Een openbaar bestuur dat niet doeltreffend op kan treden tegen georganiseerde criminaliteit en ondermijning, verliest uiteindelijk het vertrouwen van de inwoners en grip op de samenleving. Een integere en weerbare overheid die actief samen optrekt met inwoners, bedrijven en instellingen, is daarom een belangrijke kernkwaliteit van het openbaar bestuur. Met het in 2021 vastgestelde Masterplan interne weerbaarheid zetten we hiermee zelf belangrijke stappen als provinciale organisatie, waarbij we tevens de boodschap van noodzakelijke integriteit en weerbaarheid uitdragen naar de aan de provincie verbonden partijen.

Indicatoren:

- Door een online social media campagne is de meldingsbereidheid positief beïnvloed.
- Een inmiddels beschikbaar risicotaxatietool ondermijning bedrijventerreinen met indicatoren vergroot de mogelijkheden om criminaliteit en ondermijning op bedrijventerreinen tegen te gaan.
- Uitvoeren van de handreikingen en acties uit de Brabantse norm weerbare overheid door gemeenten en provincie versterkt een weerbare overheid in Noord-Brabant (“de dijken overal even hoog”).

Wat gaan we daarvoor doen?

Cursus ‘Vergroting weerbaarheid’ verzorgen voor provinciale collega’s, die nieuw binnenkomen of die waarvoor dat gezien hun taak van belang is

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2023	2024	2025	2026
Aantal provinciale collega’s dat de cursus ‘Vergroting weerbaarheid’ heeft gevolgd	100			

Samen met Taskforce-RIEC Brabant Zeeland gesprekken voeren met gemeenten om hun fitheid tegen ondermijning te stimuleren

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2023	2024	2025	2026
Gemeenten die stappen zetten om fitheid tegen ondermijning te vergroten	15			

Uitvoering aanbevelingen uit het Masterplan interne weerbaarheid

Omschrijving (toelichting)

Nadat in 2022 een lichte toets is uitgevoerd op herijking en implementatie van de twaalf aanbevelingen uit het Masterplan op het terrein van “bewustzijn en betrokkenheid”, “bestuur en beleid”, “borging organisatie” en “cultuur en handelen”, zal implementatie in 2023 worden afgerond.

Wat willen we bereiken?

Brede Welvaart

Omschrijving (toelichting)

Verstevigen Brede Welvaart voor alle Brabanders

Het streven is een Brabant in goede balans waar mensen willen zijn en willen komen, waar het fijn is om te wonen en te leven. Niet alleen ‘hier en nu’ maar ook op de effecten voor later en elders. In het Addendum op Bestuursakkoord 2020-2023 ‘Samen bouwen aan de kwaliteit van Brabant’ is vastgelegd om brede welvaart voor alle Brabanders te verstevigen. Om de voortgang inzichtelijk te maken en om te bepalen hoe Brabant ervoor staat kiezen we Brede Welvaart als maatstaf en stellen we een uitvoeringsagenda op.

Indicator 2023

- We stellen een uitvoeringsagenda brede welvaart op. Na vaststelling zullen indicatoren en streefwaarden worden verwerkt

Gezondheid

We streven naar 3 gezonde levensjaren erbij voor elke Brabander in 2030.

Middels de uitvoeringsagenda gezondheid werkt Brabant aan een gezonde samenleving. Daarom krijgt gezondheid in alle provinciale programma's een plek. Tot 2030 werken we aan twee doelstellingen als onze bijdrage aan deze ambitie: 1) Van norm naar continue verbetering, waarbij wordt ingezet op een verbeterfilosofie binnen al onze begrotingsprogramma's. En 2) van zorg naar gezondheid: waar ingezet wordt op een transitie van zorg naar gezondheid waardoor er meer inzet komt op preventie.

Indicator 2023

- De Levensverwachting in als Goed Ervaren Gezondheid (LGEG, RIVM 4 jaarlijks uit GGD Volwassenmonitor). Op het moment van het vaststellen van de ambitie 'drie gezonde levensjaren erbij voor iedere Brabander', was de LGEG in Brabant voor het laatst gemeten in 2016. Inmiddels hanteert het RIVM een andere rekenmethode waardoor cijfers uit 2016 niet te vergelijken zijn met de nu beschikbare cijfers uit 2020. Om die reden nemen wij nu als referentiejaar 2020 voor genoemde ambitie. In GGD-regio West-Brabant was de LGEG in dat jaar 66,3 jaar, in GGD-regio Hart voor Brabant 66,8 jaar en in GGD-regio Brabant Zuidoost 67 jaar. Brabantbreed 66,7 jaar.
- Alle begrotingsprogramma's hebben met ingang van de begroting 2023 tenminste één gezondheidsindicator opgenomen in de begroting 2023

Wat gaan we daarvoor doen?

Doorontwikkelen van Brabantse Monitor Gezondheid

Omschrijving (toelichting)

De monitor wordt het middel waarbinnen beschikbare gezondheidsinformatie bij elkaar wordt gebracht, zodat de provincie en haar partners zicht krijgen waar gezondheidswinst valt te behalen en hoe interventies het meeste kans van slagen hebben. Daarmee kunnen we zo goed mogelijk sturen op onze inzet voor gezondheid, maar ook onze Brabantse partners doen hier hun voordeel mee.

Organiseren dag van de gezondheid

Omschrijving (toelichting)

In 2023 organiseren we de tweede Dag van de gezondheid. Doel van deze dag is om de deelnemers te informeren over partijen en initiatieven die bijdragen aan de positieve gezondheid van de Brabander en om verbindingen te leggen. Tijdens de Dag van gezondheid faciliteren wij de uitwisseling van kennis en ervaringen tussen deelnemers.

Indicator	2023	2024	2025
Ieder begrotingsprogramma levert tenminste één gezondheidsindicator aan	9	Pm	Pm
De levensverwachting in als Goed Ervaren Gezondheid	66,7%	stijgend	

Uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda brede welvaart die invulling geeft aan rolneming van provincie

Omschrijving (toelichting)

Een uitvoeringsagenda die ons in staat stelt bij te dragen aan (versnelling van) brede welvaartsontwikkelingen in Brabant.

Continue aandacht voor meekoppelkansen en monitoren voortgang op indicatoren begroting 2023
Omschrijving (toelichting)

Uitvoering geven aan een tweede ronde van het Brabant Outcomes Fund (BOF2) wat bijdraagt aan het versterken van brede welvaart in Brabant
Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendig openbaar bestuur

Omschrijving (toelichting)

Onze ambitie is om de kwaliteit van het openbaar bestuur en de bestuurlijke samenwerking te blijven verbeteren, zowel binnen Brabant met (maatschappelijke) partners, als met de andere provincies (Interprovinciaal Overleg) en het Rijk. Dit willen we doen met de Brabanders, om de maatschappelijke opgaven in Brabant zo goed mogelijk te realiseren. In 2023 wordt een beleidskader Toekomstbestendig Bestuur opgesteld, waarin de provinciale ambities worden vastgelegd. In het verlengde daarvan worden de bijbehorende indicatoren tegen het licht gehouden. Als onderdeel van het beleidskader wordt een participatiebeleid voor de provincie opgesteld. Vanuit de Omgevingswet en de Wet versterking participatie decentrale overheden is de provincie verplicht om de inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening. Beleid en verordening worden in samenhang opgesteld.

De klimaatopgave, energietransitie, het verstedelijkingsvraagstuk, de toenemende ongelijkheid in de samenleving en het omgaan met de gevolgen van de vergrijzing zijn grote maatschappelijke opgaven. Ze spelen lokaal, regionaal en wereldwijd en stellen meer dan ooit hoge eisen aan de samenwerking van bestuurlijke organisaties. Het vraagt om een bestuur dat functioneert als één overheid door overheidslagen, schaalniveaus en maatschappelijke opgaven heen. Hiervoor zijn slagkracht en schakelkracht essentieel. Daarom investeren wij in de bestuurlijke samenwerking, op regionaal en interregionaalniveau. Dat doen we onder meer via de regionale ontwikkeldagen, BrabantStad en de samenwerkingsagenda met de Vereniging Brabantse Gemeenten (VBG).

Indicatoren:

- In 2023 formuleren we een participatiebeleid en -verordening voor de provinciale organisatie.
- Inwoners zijn bij tenminste zes beleids- en uitvoeringsontwikkelingstrajecten betrokken tot en met 2023.
- De kwaliteit van het openbaar bestuur bevorderen we via bestuurlijke samenwerking in Brabant

Wat gaan we daarvoor doen?

Burgers zijn meer betrokken bij beleidsontwikkeling en -uitvoering

Omschrijving (toelichting)

In 2023 voeren we bij geplande beleidsvormingsprocessen tenminste drie experimenten uit met verschillende vormen van participatie.

Indicator	2023	2024	2025	2026
-----------	------	------	------	------

Experimenten met verschillende vormen van participatie bij geplande beleidsvormingsprocessen

3

Opkomst verkiezingen in Noord-Brabant

Omschrijving (toelichting)

Verplichte indicator: De opkomstcijfers in Noord-Brabant van verkiezingen voor de Tweede Kamer, Provinciale Staten en gemeenteraden, weergegeven in % kiezers/stemgerechtigden (BBV verplichte indicator)

Afspraak is geen percentage op te nemen, maar achteraf te rapporteren over de opkomst.

Organiseren bestuurlijke samenwerking

Omschrijving (toelichting)

In 2023 organiseren we tenminste acht ontwikkeldagen samen met de regio.

Wat willen we bereiken?

Gemeenten, waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen voeren hun wettelijke taken conform de wet uit

Omschrijving (toelichting)

Met Interbestuurlijk Toezicht bevorderen wij dat gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun wettelijke taken uitvoeren. Het is onze ambitie dat het toezicht hen ondersteunt bij het voortdurend verbeteren van hun taakuitvoering. Zo dragen we bij aan het goed functioneren van het openbaar bestuur en het vertrouwen van de burger in de overheid. Daarnaast willen wij de komende jaren de impact van ons toezicht vergroten door nog méér in dialoog te gaan met de toezichtontvangers. Daarmee kan een sterker lerend effect worden gerealiseerd.

Indicator:

- Eind 2023 kunnen we minstens 75% van de Gemeenten, waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen als 'voldoet' beoordelen en is er geen die een 'voldoet niet' heeft gekregen. (Beoordelingen: voldoet / voldoet gedeeltelijk / voldoet niet)

Wat gaan we daarvoor doen?

Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht

Omschrijving (toelichting)

Toelichting

Verplichte indicator: Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht	0	0	0	0

We beoordelen of Gemeenten, Waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen hun wettelijke taken uitvoeren conform de wet

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2023	2024	2025	2026
% toezichtontvangers dat door ons op één of meer toezichtsgebieden wordt beoordeeld	100% *	100% *	100% *	100% *

* Aantal toezichtsontvangers op 1-1-2022: 101

We stimuleren dat toezichtontvangers van elkaar leren via toezicht

Omschrijving (toelichting)

Interbestuurlijk Toezicht (IBT) voert behalve systematisch toezicht ook periodiek themaonderzoeken uit met betrekking tot actuele risicothema's. We delen uitkomsten en aanbevelingen door middel van beoordelingsbrieven, kleurenkaartjes, onderzoeksrapporten en tijdens regio- dan wel kennisbijeenkomsten. In lijn met wat het programma Agenda Toekomst (Interbestuurlijk) Toezicht voorstaat, willen we stimuleren dat toezichtontvangers van elkaar leren en best practices delen.

Indicator	2023	2024	2025	2026
Aantal georganiseerde regio/kennisbijeenkomsten	4	4	4	4

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

Beleidskaders

- Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2020-2023
- (Rijks) Beleidskader gemeentelijk herindeling 2018
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Brabant 2018 (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur)
- Statenvoorstel Kennis & Onderzoek: Nota onderzoeksbeleid
- Bestuursopdracht 'Veilig en weerbaar Brabant'
- Beleidskader ontheffing verboden handelingen
- Beleidskader gezondheid
- Uitvoeringsagenda gezondheid

Verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Interprovinciaal Overleg (IPO)
- INPA Huis van de Nederlandse Provincies
- Zuidelijke Rekenkamer

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

De uitwerking van de participatieverordening is mede afhankelijk van de invoering van de Omgevingswet en de Wet versterking participatie decentrale overheden.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting

Lasten

De geraamde programmalasten in 2023 zijn op totaal stabiel ten opzichte van 2022. Daarbinnen is sprake van een afname van de geraamde lasten van ca € 1,4 mln. in verband met de bijdrage aan de provincie Zeeland die niet in de begroting 2023 is opgenomen. Tevens neemt het geraamde budget voor de bestuursopdracht Veiligheid met ca € 0,7 mln. af. Daartegenover staat de raming van € 2 mln. voor dekking van de gemaakte bestuursafspraken AFC Steenberg. Dekking van deze middelen komt uit de daarvoor gereserveerde middelen.

Centrale stelpost Bestuur en veiligheid

Voor het programma Bestuur en Veiligheid is in het onderdeel algemeen financieel beleid van de begroting voor het jaar 2023 een stelpost opgenomen van € 2,85 mln. De inzet van deze gereserveerde middelen wordt meegenomen bij het uitwerken van het beleidskader Toekomstbestendig bestuur.

1. Bestuur en veiligheid

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting 2022	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2021	na wijz.	2023	2024	2025	2026
<u>Lasten</u>							
	Programmalasten	14.175 N	17.392 N	17.265 N	9.951 N	9.191 N	9.191 N
	Toerekening organisatiekosten	7.670 N	7.104 N	5.969 N	5.631 N	5.631 N	5.631 N
Totaal Lasten		21.845 N	24.496 N	23.234 N	15.582 N	14.822 N	14.822 N
<u>Baten</u>							
	Programmabaten	74 V	66 V	2 V	2 V	2 V	2 V
	Baten toerekening organisatiekosten	260 V	0	0	0	0	0
Totaal Baten		334 V	66 V	2 V	2 V	2 V	2 V
Saldo van baten en lasten		21.511 N	24.429 N	23.232 N	15.580 N	14.820 N	14.820 N
Onttrekking aan reserves		0	0	0	0	0	0